

«Күләш Байсейітова атындағы
Қазақ ұлттық өнер университеті»
РММ Ғылыми кеңесінің шешімімен

БЕКІТІЛДІ

«17» 10 2026 ж. № хаттама

Ғылыми кеңесінің төрағасы

Г.А. Ахмедьяров

6B02157 «ОПЕРАТОРЛЫҚ ӨНЕР» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН ТАЛАПТАРЫ

✓ БАКАЛАВРИАТ

Кафедра атауы	Білім беру бағдарламасының атауы	Топ	Мектептен н/е колледжден кейін қабылдау	Даярлық тобы	Шекті балл
«Операторлық өнер, дыбыс режиссурасы және арт-менеджмент»	«6B02157» Операторлық өнер	Қазақ Орыс	Орта жалпы білім немесе арнайы кәсіби орта білім;	Жоқ	75 грант және ақылы

- Жалпы білім берудің жоғары деңгейі және дамыған интеллект.
- Фотосуреттің негіздерін білетін және фотография саласында шығармашылық жұмысқа бейімділік, қабілеттілік танытқан.
- Өнер және кинематография саласындағы терең білім.
- Көркемдік құбылыстарды талдау және түсіндіру қабілеті.

- Ұйымдастырушылық және басқару дағдылары, командада жұмыс істеу қабілеті.
- Кино өнері мен технологиясының заманауи тенденцияларында жақсы бағдар.

МАМАНДЫҚ БОЙЫНША ДАЯРЛЫҚҚА ҚАБЫЛДАУ КЕЗІНДЕ:

Алдын-ала іріктеу туры.

Талапкер фотографиялық жұмыстарды ұсынуы керек: пейзаж, портрет, натюрморт, гипс бюсті, интерьер, архитектуралық суреттер, спорттық және әлеуметтік-қоғамдық фоторепортаждар. Фото жұмыстардың саны кемінде 15 дана болуы керек. Паспартуға (фотосурет жабысатын картонның немесе қағаздың ақ бөлігі, өлшемі А3) желімделген әр түрлі жанрлар және өлшемі кемінде 20х30 см.

Ұсынылған жұмыстар рецензияланбайды және қайтарылмайды. Алдын ала іріктеу кезеңінен өтпеген адамдар түсу емтихандарына жіберілмейді.

Әр талапкердің жеке фотоаппараты болуы керек.

БІРІНШІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН (ФОТОТҮСІРІЛІМ):

Комиссияның тапсырмасы бойынша өзінің азформатты аналогтық немесе цифрлық фотоаппаратымен суретке түсіру;

Тапсырма:

- **Сюжет пен композицияны таңдау**

- Фотосуреттің негізгі идеясы мен мағынасын анықтау.
- Қолайлы түсірілім нысанын таңдау (сәулет, пейзаж, қоршаған ортадағы портрет, жанрлық сахна және т.б.).
- Композиция ережелерін сақтау (алтын қатынас, үшінші ереже, кадрдағы элементтердің тепе-теңдігі).

- **Жарықпен жұмыс**

- Табиғи жарықтандыруды ескеру (таңертең, түстен кейін, кешкі жарық).
- Көлем жасау үшін жарықкөлеңкелі ауысуларын қолдану.
- Артқы, бүйірлік және шашыраңқы жарықпен тәжірибе жасау.

- **Камера параметрлері**

- Жарық жағдайларына байланысты экспозицияны (ISO, диафрагма, ысырма жылдамдығы) реттеу.
- Фокуспен жұмыс істеу (өріс тереңдігі, бұлыңғыр фон, бөлшектердің анықтығы).

- **Атмосфера мен көркемдік идеяны жеткізу**

- Суреттің көңіл-күйін көрсету (көлеңкелерді, түстерді, контрасттарды қолдану).
- Экспрессивті перспективасы мен қызықты ракурс бар кадр жасау.
- Кадрдағы объектілердің өзара әрекеттесуін ескеру.

1. Жасанды жарықпен гипстен жасалған бюст, портрет және натюрмортты павильонындағы фототүсірілім.

Тапсырма:

• Гипс бюст түсірілімі

- Бюсттің жарық көздеріне қатысты орналасуы.
- Жарықтандырудың әртүрлі схемаларын қолдану: бүйірлік жарық, артқы жарық, үстіңгі жарықтандыру.
- Жарықкөлеңкелі сызба арқылы пластика мен пішінді беру.
- Детальдарға экспозиция мен контраст арқылы бақылау.

• Портрет түсірілімі

- Сәйкес жарықтандыру схемасын таңдау (кескінді, артқы жарық, толтыру, модельдеу).
- Модельдің эмоциясымен жұмыс, мінезді жарық арқылы жеткізу.
- Фонды және қосымша элементтерді пайдалану (рефлекторлар, диффузорлар).
- Келбетке назар аудару үшін өріс тереңдігін бақылау.

• Натюрморт түсірілімі

- Пропорциялар мен тепе-теңдікті ескере отырып объектілерді орналастыру.
- Жарықтандыруды таңдау (жұмсақ немесе қатты жарық, бағытталған немесе диффузиялық).
- Көлемді қосу үшін көлеңкелермен жұмыс істеу.
- Түс комбинациясы және нысандар арасындағы текстура ойнау.

ЕКІНШІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН: ФОТОГРАФИЯ НЕГІЗДЕРІ ЖӘНЕ КОЛЛОКВИУМ:

Фотосурет негіздері (билетпен)

1. Фотографиялық процестер, фотосуретке түсіру ережелері, қазақ және шетел киносының тарихы, кино жанрлары, кинооператорлар (қазақ, кеңес, шетел) жайлы негізгі ақпаратты қамтиды;
2. Орта мектептің физика курсының көлеміндегі «Оптика», «Жарық», «Электр» тараулары бойынша мәліметтер;
3. Бейнелеу өнерінің тарихы (қазақ, кеңес, шетел суретшілері, кескіндеме стильдері мен бағыттары);

Бағалау және критерийлері:

Коллоквиум талапкердің Қазақстанның қазіргі заманғы көркем мәдениеті саласындағы білімін, оның көрнекті өнер қайраткерлері мен ұлттық дәстүрлерді дамыту туралы хабардарлығын бағалайды. Әлемдік кинематографияның өзекті мәселелерін түсіну, олардың мәдениетке әсері, сондай-ақ киноның шығармашылық салалардағы рөлін түсіну ескеріледі. Аналитикалық және сыни ойлау, шығармашылық, көшбасшылық және ұйымдастырушылық қабілеттер, цифрлық сауаттылық және тілдік дағдылар маңызды. Фестивальдерге, байқауларға, әлеуметтік жобаларға қатысу құпталады. Талапкердің көкжиегін, кәсіби көзқарасын және болашақ қызметке дайындық деңгейін анықтау мақсатында Коллоквиум билеттер бойынша жауап түрінде өткізіледі.

• Шығармашылық емтиханның бағалау критерийлері:

Бағалаудың балдық көрсеткіші <i>I</i> шығармашылық емтихан	Бағалау критерийлері <i>I</i> шығармашылық емтихан	Бағалаудың балдық көрсеткіші <i>II</i> шығармашылық емтихан	Бағалау критерийлері <i>II</i> шығармашылық емтихан
45-50	Практикалық жұмыс (фотосуреттер) техникалық сауатты орындалуы керек - дұрыс экспозиция («ағарту» жоқ); Кадрдың сюжеттік-маңызды бөлігіндегі кескіннің сөзсіз анықтығы; Жақтаудың көлденең сызығы бойында бұрмаланудың болмауы (штатив деңгейін дұрыс орнату және камераның дұрыс орналасуы); Дұрыс ақ баланс; Бұрыштық түсірілімдердің болуы; Жарықтандырумен жұмыс (жасанды және табиғи);	45-50	Талапкердің жалпы білім деңгейі жоғары, бейнелеу өнері, кинематография салаларында жақсы білімі бар. Мектеп бағдарламасы бойынша физиканың келесі бөлімдерін біледі: электр, оптика және жарық.
40-44	Талапкер фотосурет техникасын және жанрларды жақсы меңгерген; Талапкер кәсіби шеберлігінің жоғары деңгейін көрсетеді және түсіруден фото өңдеуге дейін кең ауқымды дағдыларға ие; Ұсынылған жұмыстар өзіндік ерекшелігімен, техникалық шеберлігімен және эмоционалды тереңдігімен ерекшеленеді;	40-44	Талапкердің фотосурет туралы терең және кең теориялық түсінігі бар; Фотосуреттің тарихы, композицияның негізгі әдістері мен теориясы, түс теориясы және фотографиялық өңдеу принциптері туралы білімі жоғары; Фотографиялық жұмыс пен концепцияларды талдап, сыни тұрғыдан бағалай алады;
35-39	Талапкер фотосурет техникасын жақсы меңгерген; Жұмыс негізінен жақсы орындалған, бірақ композицияда, жарықтандыруда немесе өңдеуде аздаған кемшіліктер бар; Талапкер кәсіби шеберлік пен шығармашылықтың жақсы деңгейін көрсетті;	35-39	Талапкердің фотосурет туралы теориялық түсінігі бар. Тарих, техника, композиция және түс теориясын қоса алғанда, негізгі ұғымдар мен принциптерді біледі; Негізгі ұғымдарды түсіндіріп, практикада қолдана алады;
30-34	Талапкер техникалық дағдылар мен шығармашылықтың жақсы деңгейін көрсетеді; Жұмыс әдетте шығармашылық талаптарына сәйкес келеді, бірақ техникада немесе композицияда кейбір	30-34	Фотосуреттің теориялық түсінігі бар; Талапкер фотосуреттің негізгі ұғымдары мен принциптерін, соның ішінде тарихты, техниканы және композиция теориясын біледі;

	кемшіліктер бар;		Теориялық негіздерге сүйене отырып, фотосуреттегі шешімдері мен таңдауларын негіздей алады;
25-29	Талапкер кадрға түсіру кезінде, дұрыс түсіру нүктесін және масштабты таңдау кезінде аздаған қателіктері бар; Талапкер түсті композициялар жасау кезінде аздаған қателіктері бар; - Талапкер әртүрлі кадр композицияларын құру барысында аздаған қателіктері бар;	25-29	Фотосуреттің қанағаттанарлық теориялық түсінігі бар; Талапкердің фотосурет туралы негізгі білімі бар, бірақ кейбір тұжырымдамаларды немесе әдістерді қолдануға сенімді емес; Түсінуді жақсарту үшін теориялық материалды қосымша зерттеу қажет;
20-24	Фотосуретке түсіру техникасы бойынша қанағаттанарлық білім; Талапкерде негізгі фотосурет дағдылары бар, бірақ жұмыс біркелкі болмауы немесе өрнек болмауы мүмкін; Техника мен шығармашылықпен көбірек жұмыс істеу керек;	20-24	Фотосуретке түсіру техникасы бойынша қанағаттанарлық білімі бар; Талапкерде негізгі фотосурет дағдылары бар, бірақ жұмыс біркелкі болмауы мүмкін; Техника мен теориямен көбірек жұмыс істеу керек;
15-19	Жұмысқа қойылатын техникалық талаптар сақталмаған; Суретке түсіру кезінде техникалық қателіктер жіберілді; Кейбір фотосурет жанларының болмауы. Мысалы, натюрморт немесе репортаж жоқ; Жасанды жарықтандырумен дұрыс жұмыс істемеу - экспозицияның аздығы, артық экспозициясы, нысанның шамадан тыс экспозициясы;	15-19	Суретке түсіру техникасын жеткіліксіз білу; Талапкер техникалық дағдылар мен шығармашылықтың жеткіліксіз деңгейін көрсетеді; Жауап сапасыз немесе мамандық талаптарына сәйкес келмейді;
10-14	Суретке түсіру техникасын жеткіліксіз білу; - Талапкер техникалық дағдылар мен шығармашылықтың жеткіліксіз деңгейін көрсетеді; Жұмыс сапасыз немесе мамандық талаптарына сәйкес келмеуі мүмкін;	10-14	Фотосурет туралы теориялық түсініктің жеткіліксіздігі; Талапкер фотосуреттің негізгі түсініктерін жеткіліксіз білімі немесе түсінбейтінін көрсетеді; Теориялық аспектілерді түсіндіруде немесе оларды практикада қолдануда қиындықтар туындайды;
5-9	Фотосуреттер техникалық ережелерді бұза отырып түсірілген – экспозицияның жеткіліксіздігі, шамадан тыс экспозициясы; теңгерім дұрыс орнатылмаған; анық емес фотосуреттер; көкжиек бұғатталған; жанрлық әртүрліліктің болмауы; жасанды жарықпен жұмыс істемеген;	5-9	Талапкердің жалпы білім деңгейі төмен және бейнелеу өнері мен кино тарихы туралы аз біледі.
0-4	Талапкер дайын емес және шығармашылық жұмысқа	0-4	Талапкер дайын емес және кинематография

	қойылатын талаптарды орындамаған (павильондағы суретке түсіру);		тарихын, кино тарихын және бейнелеу өнерінің тарихын мүлдем білмейді;
	Ұсынылған жұмыстар техникалық талаптарға сәйкес келмейді;		Өз ойың жеткізе алмайды;

Байланыс ақпараты:

Шығармашылық емтихан бойынша сұрақтар: talgat-t@mail.ru

Жалпы оқуға түсу бойынша сұрақтар: Kaznui.priem@gmail.com

Факультет деканы: Иманберген Марат Рақышұлы

Кафедра меңгерушісі: Бектенов Самат Жаксылыкович

